

Nr 54.

Ankom till riksdagens kansli den 26 november 1940 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I propositionen nr 59 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden den 8 november 1940, föreslagit riksdagen att

dels godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet förordade ändrade grunder för bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, för nybyggnadslån för samma verksamhet och för lån för bostadsförbättringsverksamhet,

dels ock å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa

a) under femte huvudtiteln till Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden ett reservationsanslag av 500,000 kronor;

b) såsom kapitalinvestering i statens utlåningsfonder till Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden ett reservationsanslag av 500,000 kronor;

c) såsom kapitalinvestering i fonden för låneunderstöd till Lån för bostadsförbättringsverksamhet ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft följande inom andra kammaren väckta motioner, nämligen

dels nr 41 av herr *E. Hansson* i Vännäsby *m. fl.*, vari hemstälts, att riksdagen, med godkännande i övrigt av Kungl. Maj:ts förslag, måtte höja ett vart av de av Kungl. Maj:t äskade anslagen till 1,000,000 kronor,

dels ock nr 42 av herrar *E. Ericsson* i Sörsjön och *V. Karlsson* i Grängesberg, vari hemstälts, att riksdagen måtte besluta

a) vidtaga sådan ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 59, att understöd i form av förbättringsbidrag eller lån måtte utgå även till kostnader för framdragande av servisledningar,

b) höja ett vart av de av Kungl. Maj:t äskade anslagen till 1,000,000 kronor.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i utskottets utlåtande, hänvisa till motionerna.

Gällande bestämmelser i ämnet innebära i huvudsak följande.

Förbättringsbidrag lämnas för reparation eller förbättringsarbete å bostadslägenheter, däri inbegripet anordnande av ledningar för vatten och avlopp, så ock för uppförande av nya bostadslägenheter i stället för förut befintliga samt för förbättring av vattentäkt. Bidrag utgår endast under förutsättning att sökanden provas vara i behov av ekonomiskt bistånd för byggnadsföretagets genomförande, och må ej, därest icke särskilt ömmande omständigheter föreligga, överstiga 80 procent av kostnaderna. För varje särskild bostadslägenhet må bidraget ej överstiga 2,000 kronor.

Nybyggnads- och förbättringslån lämnas för uppförande av nya bostadslägenheter i stället för förut befintliga samt för förbättring av vattentäkt, så ock för ombyggnad av samt annat mera omfattande förbättringsarbete å bostadslägenheter, däri inbegripet anordnande av ledningar för vatten och avlopp. Nybyggnads- eller förbättringslån må ej överstiga 80 procent av de för byggnadsföretaget uppskattade kostnaderna. Förbättringslån beviljas ej för företag, till vilket förbättringsbidrag eller nybyggnadslån utgår. Däremot kan nybyggnadslån förenas med förbättringsbidrag, varvid sammanlagda beloppet ej må överstiga 80 procent av kostnaderna.

Förbättringsbidragen gäldas från ett under femte huvudtiteln anvisat reservationsanslag till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden. Nämda anslag har för budgetåret 1940/41 upptagits till 3,250,000 kronor.

Nybyggnadslånen utlämnas från en å kapitalbudgeten under statens utlåningsfonder inrättad lånefond för främjande av bostadsbyggande på landsbygden. För förstärkande av denna fond har för budgetåret 1940/41 anvisats ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Förbättringslånen bestridas från ett å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd anvisat reservationsanslag till lån för bostadsförbättringsverksamhet, vilket anslag för innevarande budgetår upptagits till 2,000,000 kronor.

Nu föreliggande förslag avser att möjliggöra bidrag och lån för elektriska installationer i de fall, där förutsättningarna i övrigt föreligga för beviljande av förbättringsbidrag eller nybyggnads- och förbättringslån enligt gällande bestämmelser. Förslaget grundar sig på en av *egnahemsstyrelsen* den 14 oktober 1940 gjord framställning, däri erinras om dels att Kungl. Maj:t i proposition nr 43 till innevarande års urtima riksdag framlagt förslag om anvisande av ett reservationsanslag å 5,000,000 kronor, avsett att användas till statsbidrag till elektrifieringsföretag, dels ock att statens bränslekommission hade under övervägande förslag om statliga bidrag till byggande företag samt om lån för enskilda i syfte att underlätta deras inträde i elektricitetsförening. Styrelsen framhåller emellertid, att även om åtgärder vidtoges för utbyggande av elektrifieringsnätet på landsbygden och för underlättande av andelsteckning, svårigheter likväl kunde förefinnas för utnyttjande av dessa nya möjligheter, i det att även installationen av elektriska ledningar i byggnaderna kunde draga kostnader, vilka för mindre bemedlade verkade nog så betungande. Styrelsen ansåge sig därför böra föreslå, att bidrag och lån finge från anslagen för bostadsförbättringsverksamhet beviljas för bestridande av kostnader för anordnande av elektriska installationer. Liksom bidrag och lån för närvarande kunde beviljas till vatten- och av-

loppsledningarna icke blott för bostadsbyggnader utan också för ekonomibyggnader, syntes bidrag och lån till elektriska installationer likaledes böra få gälla även ekonomibyggnader.

De ekonomiska konsekvenser, som den ifrågasatta utvidgningen skulle medföra, har egnahemsstyrelsen icke ansett sig kunna närmare uppskatta. Styrelsen förordar för sin del att å tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas sammanlagt 3,000,000 kronor, därunder 1,000,000 kronor för förbättringsbidrag, 1,000,000 kronor för nybyggnadslån och 1,000,000 kronor för förbättringslån.

I anledning av förevarande framställning har *statens bränslekommission* den 1 november 1940 avgivit utlåtande, för vilket redogöres i propositionen, sid. 3—4.

Föredragande departementschefen har för egen del yttrat följande.

Det av egnahemsstyrelsen framlagda, av *statens bränslekommission* utan erinran lämnade förslaget att vid beviljande av förbättringsbidrag, nybyggnadslån och förbättringslån enligt 1939 års kungörelse i ämnet bidrag respektive lån skulle få utgå jämväl för bestridande av de anordningskostnader, som hänföra sig till elektriska installationer, anser jag mig böra biträda. Det torde nämligen vara uppenbart, att ett bifall till detta förslag skulle i icke oväsentlig mån kunna underlätta en snabbare elektrifiering av landsbygden, en utveckling som särskilt under nuvarande förhållanden synes särdeles angelägen och förtjänt av det allmännas stöd. I likhet med egnahemsstyrelsen anser jag, att bidrag och lån böra få lämnas ej blott när fråga är om elektriska anläggningar i bostäder utan även för dylika anläggningar i ekonomibyggnader.

För att de förordade nya möjligheterna till bidrag och lån skola kunna utan dröjsmål utnyttjas, läser det bliva nödvändigt, att de för bostadsförbättringsverksamheten på landsbygden för löpande budgetår anvisade anslagen förstärkas. De av egnahemsstyrelsen föreslagna anslagsbeloppen torde emellertid kunna nedsättas till hälften. Jag tillstyrker därför, att å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår anvisas dels under femte huvudtiteln ett reservationsanslag av 500,000 kronor till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, dels ock såsom kapitalinvestering under *statens utlåningsfonder* ett reservationsanslag av 500,000 kronor till lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden samt under fonden för låneunderstöd ett reservationsanslag av 500,000 kronor till lån för bostadsförbättringsverksamhet. Jag utgår därvid från att de sålunda förordade anslagen skola få användas för berörda verksamhet i allmänhet och att alltså någon speciell begränsning av anslagens användning till bidrag respektive lån för sådana företag, vari ingå elektriska installationer, icke bör ifrågakomma.

Utskottet vill erinra därom, att innevarande års urtima riksdag, på förslag av Kungl. Maj:t i propositionen nr 43, till befämjande av landsbygdens elektrifiering å tilläggsstat I för budgetåret 1940/41 under nionde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor, närmast avsett att användas som bidrag till elektrifieringsföretag, vilka äro i behov av *statens* stöd. Nu föreliggande proposition, nr 59, åsyftar att vid sidan härav öppna möjlighet till bidrag och lån av statsmedel för elektriska installationer i bo-

Utskottet.

stadshus och ekonomibyggnader i de fall, då förutsättningarna för erhållande av förbättringsbidrag samt nybyggnads- och förbättringslån för bostadsföretag på landsbygden enligt därför gällande bestämmelser äro för handen. Utskottet anser för sin del en sådan utvidgning av statens understödsverksamhet fullt motiverad, framför allt under nuvarande förhållanden.

Inom utskottet har framhållits önskvärldheten av att det för förbättringsbidrag stadgade maximibeloppet, 2,000 kronor per lägenhet, i förevarande sammanhang måtte undergå en mot nyssnämnda utvidgning av statsbidragsgrunderna svarande höjning. Enligt vad utskottet inhämtat hava emellertid de av egnahemsnämnderna under år 1939 preliminärt tillstyrkta förbättringsbidragen stannat vid ett genomsnittligt belopp av omkring 1,400 kronor per lägenhet. Skulle förhållandena härutinnan avsevärt förskjutas, anser sig utskottet hava anledning förvänta, att frågan om en höjning av nämnda maximibelopp kommer att av vederbörande myndigheter upptagas till erforderlig omprövning. Utskottet har vid sådant förhållande icke ansett sig böra nu närmare ingå på denna fråga.

I motionen II: 42 har förordats en sådan komplettering av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 59 framlagda förslag, att understöd i form av förbättringsbidrag eller lån må utgå även för framdragande av servisledningar. Som motiv härför har anförts, att åtskilliga elektriska företag hava så svag ekonomisk bärkraft, att de måste överlåta åt de enskilda förbrukarna att bestrida de ofta till avsevärda belopp uppgående kostnaderna för erforderliga servisledningar. Utskottet vill för sin del icke bestrida, att skäl kunna anföras för att statsunderstöd i vissa fall må utgå jämväl till nu nämnda ändamål. Ej sällan är nämligen framdragandet av erforderliga servisledningar förenat med kostnader av sådan storleksordning, att de icke skäligen kunna påläggas de enskilda förbrukarna. Enligt utskottets uppfattning äro emellertid kostnaderna för dylika servisledningar närmast av den art, att de böra belasta det av riksdagen tidigare beviljade anslaget till befrämjande av landsbygdens elektrifiering å 5,000,000 kronor. Såvitt utskottet kunnat finna, hava icke heller av riksdagen fastställts sådana grunder för användningen av detta anslag, att icke medel därifrån må kunna utgå även för nedbringande av kostnaderna för servisledningar i de fall, då behov därav föreligger och förutsättningarna i övrigt för statens medverkan äro för handen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare pröva, i vilka fall och efter vilka grunder statsbidrag till nu angivna ändamål må kunna utgå.

I såväl motionen II: 41 som motionen II: 42 har vidare yrkats, att ettvarvt av de i propositionen nr 59 avsedda anslagen skulle höjas till 1,000,000 kronor och alltså upptagas med sammanlagt 3,000,000 kronor. Med hänsyn till den ståndpunkt utskottet intagit till ovan berörda spörsmål om höjning av maximibeloppet för förbättringsbidrag och bestridandet av kostnaderna för servisledningar anser sig utskottet icke nu böra förorda en höjning av de av Kungl. Maj:t äskade anslagen. Skulle erfarenheten giva vid handen, att de anslagna medlen icke äro tillfyllest för innevarande budgetår, lärer Kungl. Maj:t vara oförhindrad att vid 1941 års lagtima riksdag äska de tilläggsanslag, som kunna visa sig erforderliga.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

A. att riksdagen — med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna II: 41 och 42, den senare i vad angår anslagsbeloppen — må

I. godkänna de ändrade grunder för bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, för nybyggnadslån för samma verksamhet och för lån för bostadsförbättringsverksamhet, som av departementschefen förordats i statsrådsprotokollet över socialärenden den 8 november 1940;

II. å tilläggsstat I för budgetåret 1940/41 anvisa

a) under femte huvudtiteln till *Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden* ett reservationsanslag av 500,000 kronor,

b) såsom kapitalinvestering i statens utlåningsfonder till *Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden* ett reservationsanslag av 500,000 kronor,

c) såsom kapitalinvestering i fonden för låneunderstöd till *Lån för bostadsförbättringsverksamhet* ett reservationsanslag av 500,000 kronor;

B. att motionen II: 42, i vad den avser bidrag och lån till servisledningar, må anses besvarad genom vad utskottet ovan anför.

Stockholm den 26 november 1940.

På andra särskilda utskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Johansson* i Fredrikslund, *Oscar Olsson*, *Nilsson* i Malmö, *Gabrielsson*, *Andrén*, *Heiding*, *Berling*, *Alfred Andersson*, *Anderberg*, *von Heland*, *Boman* och *Bergman*; samt

från andra kammaren: herrar *Svensson* i Grönvik, *Eriksson* i Stockholm, *Persson* i Falla, *Andersson* i Falkenberg, *Andersson* i Löbbo, *Lindberg*, *Lundberg*, *Andersson* i Malmö, *Ericsson* i Sörsjön, *Karlsson* i Munkedal, *Pettersson* i Dahl och *De Geer*.
